

SEXTING: SPANNEND, MAAR STRAFBAAR?

Bachelorscriptie HBO-Rechten

Naam: Nikki van Mook

Onderwijsinstelling: Hogeschool Saxion te Enschede

Emailadres: nikkivmook@hotmail.com

Opdrachtgever: Lectoraat Maatschappelijke Veiligheid

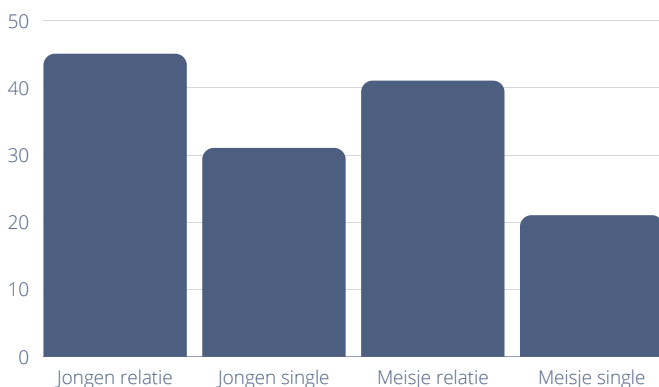
AANLEIDING

Jongeren zijn nauwelijks bekend met risico's die plaats kunnen vinden bij het maken en delen van naaktfoto's. Gevolgen kunnen erg groot zijn voor slachtoffer en dader. Voor de dader kan een veroordeling ernstige strafrechtelijke gevolgen hebben. Een dader kan bijvoorbeeld vervolgd worden voor de verspreiding van kinderporno. Dit kan de arbeidsperspectieven van de dader flink beperken.

Er wordt een interventie (serious game) ontwikkeld door het lectoraat Maatschappelijke Veiligheid, in samenwerking met andere instanties, om het bewustzijn van jongeren op dit gebied te vergroten.

Het doel van het onderzoek is juiste voorlichting geven aan minderjarigen over de strafrechtelijke gevolgen van *image-based sexual abuse* (hierna: IBSA). IBSA is het **zonder wederzijds goedvinden creatie en/of distributie van privé, seksueel beeldmateriaal**.

Naast het doen van literatuuronderzoek, zijn twee officieren van justitie van het Openbaar Ministerie en een beleidsadviseur van het Parket-Generaal geïnterviewd.

Hoeveel procent van de jongeren heeft ooit aan sexting gedaan?

Bron: Rutgers/Soa Aids Nederland, 'Jongeren, seks en corona', Utrecht 2021

HET JEUGDSTRAFRECHT

Jeugdstrafrecht is gericht op ontwikkeling, heropvoeding, resocialisatie en voorkomen van recidive.

Straffen

Een rechter kan de volgende straffen opleggen:

- **Jeugdetentie:**
 - 12- tot 16-jarigen: **maximaal 1 jaar**.
 - 16- en 17-jarigen: **maximaal 2 jaar**.
- **Taakstraf:** werkstraf, leerstraf of combinatie hiervan.
- **Geldboete** van maximaal € 4.350,-
- **Maatregel:**
 - **Plaatsing in inrichting voor jeugdigen,**
 - **Gedragsbeïnvloedende maatregel of**
 - **Betalen van schadevergoeding aan slachtoffer.**

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

Weigering van VOG kan grote gevolgen hebben voor toekomstperspectieven van minderjarige.

Aantekening bij zedendelict (art. 240b en 246 Sr) = onbeperkte terugkijktermijn.

Aantekening bij artikel 139h Sr = terugkijktermijn van twee jaar.

CENTRALE VRAAG

'Welke juridische gevolgen zijn van toepassing bij overtreding van image-based sexual abuse door minderjarige verdachten en hoe dient het lectoraat Maatschappelijke Veiligheid die te verwerken in de praktijkscenario's?'

Voor meer informatie, bronnen of vragen over het onderzoek verwijs ik graag naar mijn scriptie of kunt u contact opnemen via de mail: nikkivmook@hotmail.com

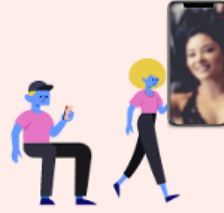
SOORTEN SEXTING

De meest voorkomende scenario's zijn gecategoriseerd in zes soorten.

1 (Consensuele) sexting

Twee personen met vrijwillig tot stand gekomen beeldmateriaal en geen sprake van verzwarende omstandigheden, zoals het openbaar maken van de foto.

2 Ongewenste sexting

Beeldmateriaal dat met toestemming is gemaakt, maar zonder toestemming wordt doorgestuurd door degene die het verkregen heeft.

3 Hack-pornografie

Beeldmateriaal dat zonder toestemming openbaar is gemaakt door een ander dan degene aan wie het toevertrouwd is, bijvoorbeeld door hacking van de iCloud of webcam.

4 Onvrijwillige pornografie

Heimelijk fotograferen van iemand en eventueel verspreiden. Bijvoorbeeld door een verborgen camera of foto's maken onder de rok/jurk van iemand (upskirting).

5 Gefingeerde pornografie

Het hoofd van het slachtoffer wordt gefotoshopt op het lichaam van een ander. Ook wel deepnude genoemd.

6 Sextortion

Daders dreigen beeldmateriaal te verspreiden om slachtoffers te dwingen tot bepaalde seksuele handelingen of het geven van geld.

JURIDISCH KADER

In dit onderzoek zijn de volgende wetsartikelen uit het Wetboek van Strafrecht (Sr) onderzocht:

- **Artikel 240b Sr:** kinderpornografie (seksuele afbeelding van persoon onder de 18 in bezit hebben of verspreiden),
- **Artikel 139h Sr:** vervaardigen afbeelding van seksuele aard (heimelijk fotograferen en/of afbeelding van seksuele aard openbaar maken),
- **Artikel 246 Sr:** feitelijke aanranding van de eerbaarheid (een ander door geweld of andere feitelijke dwingen tot plegen van ontuchtige handelingen).

Naast deze artikelen kunnen ook andere artikelen van toepassing zijn (o.a. belediging, smaad, laster, afpersing). Vanwege de omvang van het onderzoek is het beperkt tot bovenstaande drie artikelen.

BELEID VAN OM

In het beleid van het Openbaar Ministerie zijn 3 categorieën opgesteld, verdeeld van ernstige naar milde variant. De verschillende gedragingen zijn ingedeeld in categorieën. Op deze manier kan bepaald worden door het OM welke afdoening passend is.

Categorie I: commerciële elementen, druk, dwang, misleiding, heimelijke opnames, afhankelijkheidsrelatie, slachtoffer jonger dan 12 jaar, meer dan beperkt leeftijdsverschil (5 jaar of meer) of sprake van mogelijk ander misdrijf.

Categorie II: pesten, smaad, laster of intimidatie.

Categorie III: bij deze categorie is het beeldmateriaal vrijwillig tot stand gekomen, zijn betrokkenen beide minderjarig (of beperkt leeftijdsverschil) en is er geen sprake van verzwarende omstandigheden.

SOORTEN AFDOENINGEN

AFDOENING?	INHOUD?	STRAFBLAD?
Vervolging	Rechter gaat beslissen over de straf (jeugddetentie, boete, taakstraf en/of maatregel).	Ja
OM-afdoening	OM kan strafbaar feit zelf afdoen en biedt strafbeschikking aan.	Ja
HALT-afdoening	Buitenstrafrechtelijke aanpak voor jongeren.	Nee
Reprimande	Gesprek met politie, minderjarige en zijn/haar ouders.	Nee
Voorwaardelijk sepot	Wanneer OM vervolging uitstelt en dader zich moet houden aan voorwaarden.	Ja
Sepot	Wanneer het OM besluit niet te vervolgen.	Ja

CONCLUSIE

De belangrijkste conclusie die getrokken kan worden uit het onderzoek is dat verschillende omstandigheden en indicaties zijn aan te wijzen, die aantonen in welke categorie een bepaalde handeling valt. Het blijft echter belangrijk om te kijken naar de omstandigheden van het geval, bij de vraag welke kwalificatie en afdoening passend is.

Online seksueel misbruik is en blijft een grijs gebied dat enerzijds aangepakt dient te worden vanwege de schade voor de kinderen die erop staan afgebeeld. Voor volwassenen die opzoek zijn naar kinderpornografisch materiaal, wordt het wel erg gemakkelijk om dit te vinden. Anderzijds wil het Openbaar Ministerie ook jongeren niet onevenredig bestraffen voor puberaal en experimenteel gedrag.

In onderstaande tabel is te zien welke gevolgen zich kunnen aandienen bij de verschillende soorten IBSA. Een uitgebreidere tabel is te vinden in bijlage 11 van mijn scriptie.

	VOORBEELD	CATEGORIE OM	GEVOLGEN
CONSENSUELE SEXTING	Twee minderjarigen die op vrijwillige wijze naar elkaar naaktfoto's sturen.	Categorie III	In de praktijk niet strafbaar wanneer het plaatsvindt in een gelijkwaardige situatie, het beeldmateriaal uitsluitend is bestemd voor privégebruik en geen sprake van leeftijdsverschil van 5 jaar of meer.
ONGEWENSTE SEXTING	Minderjarige verspreidt uit wraak naaktfoto van ex op school.	Categorie II	Strafbaar op grond van artikel 240b en 139h Sr. Afhankelijk van de ernst van de zaak kan OM kiezen voor: Vervolging, OM-afdoening, HALT-afdoening, reprimande of een (voorwaardelijk) sepot.
HACK PORNOGRAFIE	Naaktfoto's verkregen door hacking zijn gedeeld in een besloten netwerk.	Categorie I	Strafbaar op grond van artikel 240b Sr of 139h lid 2 sub b Sr. Valt in ernstigste categorie van het OM. Enkel vervolging ligt in de rede. Rechter gaat alsdan beslissen over een straf (jeugddetentie, taakstraf, boete).
ONVRIJWILLIGE PORNOGRAFIE	Minderjarige is - zonder medeweten - gefilmd tijdens de seks.	Categorie I	Strafbaar op grond van artikel 240b Sr of 139h lid 1 sub a of lid 2 sub a Sr. Valt in ernstigste categorie van het OM. Enkel vervolging ligt in de rede. Rechter gaat alsdan beslissen over een straf (jeugddetentie, taakstraf, boete).
GEFINGEERDE PORNOGRAFIE	Hoofd van minderjarige is op het lichaam van een pornoactrice geplaatst en deze foto is openbaar gemaakt.	Categorie I of II Afhankelijk van motief van de dader	Ook een bewerkte kinderpornografische afbeelding (dat niet van echt is te onderscheiden), valt onder de strafbaarstelling van kinderporno. In gevallen dat sprake is van aanwijzingen uit categorie I, staat enkel vervolging open. Indien sprake is van ander motief, kan het OM naast vervolging ook kiezen om het zelf af te doen, minderjarige naar Halt te sturen, een reprimande gesprek te houden of de zaak (voorwaardelijk) te seponeren.
SEXTORTION	Minderjarige wordt afgeperst met haar naaktfoto's. Wordt gedwongen tot ontuchtige handelingen.	Categorie I	Sextortion wordt gekwalificeerd onder de meest ernstige categorie van het OM. Een ander dwingen tot ontuchtige handelingen wordt gekwalificeerd als ontucht (art. 246 Sr). In deze situatie zal de minderjarige vervolgd worden en zal een rechter beslissen over de straf (jeugddetentie, boete, taakstraf en/of maatregel).